

SXEDIO.86Q

27.7.1937: Ο Γ.ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΣΥΖΗΤΕΙ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ- ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ- ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΜΟΔΙΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ **A.J. DAWE**

Οι τρεις παράγοντες Δ. Ν. Δημητρίου, Ι. Κ. Κληρίδης και Γ. Σ. Βασιλειάδης δεν χρειάστηκε να περιμένουν πολύ στο Λονδίνο για να πάρουν την απάντηση του υπουργείου Αποικιών στο υπόμνημά τους με το οποίο ζητούσαν άρση των δικτατορικών μέτρων που είχε επιβάλει στο πλαίσιο της "Πάλμεροκρατίας" ο κυβερνήτης Σερ Ρίτμοντ Πάλμερ.

Η απάντηση του υπουργείου ήλθε με μια επιστολή του Γραμματέα του υπουργού Ορμπι Γκόαρ, ο οποίος τους πληροφορούσε ότι θα μπορούσε να δεχθεί σε συνάντηση του τον Γ. Σ. Βασιλειάδη, ο Τμηματάρχης για τις υποθέσεις της Κύπρου:

Dawning Street
20 Ιουλίου 1937

"Κύριοι,

Διατάχθηκα από τον υπουργό κ. Ορμπι Γκόαρ να αναγγείλω παραλαβή της επιστολής σας ημερομηνίας **10** Ιουλίου με την οποία έχετε θέσει ενώπιον του διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τη Νήσο Κύπρο.

2. Ο κ. Ορμπι Γκόαρ μου έδωσε εντολή να εισηγηθώ σε απάντηση, ότι ένας από σας, ο κ. Γ. Σ. Βασιλειάδης, ο οποίος υπηρέτησε στο Συμβουλευτικό Συμβούλιο, και ο οποίος ήδη με την επιστολή του ημερομηνία **3** Ιουλίου ζήτησε ιδιαιτέρως συνέντευξη στο Υπουργείο των Αποικιών μπορεί να δει τον κ. **A.J. Dawe**, Τμήμα Ειρηνικού και Μεσογείου, το μεσημέρι της Τρίτης **27** Ιουλίου.

Διατελώ
A.J. Dawe

Ο Ντέιβ δέχθηκε το Βασιλειάδη την καθορισμένη ώρα και μέρα.

Ο Βασιλειάδης ζήτησε όπως διενεργηθεί έρευνα για την κατάσταση στη Κύπρο και τον πληροφόρησε μάλιστα ότι το άλλο μέλος της τριμελούς αντιπροσωπείας, ο Δ.Ν. Δημητρίου ήταν πρόθυμος να καλύψει και τα έξοδα μιας τέτοιας αποστολής στο νησί.

Ζήτησε ακόμα όπως επιτραπεί στη νέα δημόσια πολιτική ζωή της Κύπρου να αναπτυχθεί, αλλά απέφυγε να αναφερθεί επιμελώς στο θέμα της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα παρά μόνο περιορίστηκε να ζητήσει την κατανόηση της Βρετανίας στην "ανάγκη πλήρους κατανοήσεως της παλαιάς Κυπριακής πολιτικής".

Ο Ντέιβ ήταν ωμός στις απαντήσεις του και επιβεβαίωσε ότι ο Πάλμερ τύγγχανε της υποστήριξης της Κεντρικής Κυβέρνησης και ότι δεν υπήρχε ελπίδα μεταβολής της βρετανικής πολιτικής στο νησί.

Σύμφωνα με τα πρακτικά που δόθηκαν αργότερα στη δημοσιότητα στην Κύπρο και δημοσίευσε η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας και τα οποία ενέκρινε και το υπουργείο Αποικιών, στη συνάντηση λέχθηκαν τα πιο κάτω:

Παρόντες ο κ. **A.J.Dawe**, ο κ.**A..R. Thomas** και ο Γ.Σ. Βασιλειάδης.

Ο κ. Βασιλειάδης εκ μέρους όλων των μελών της Κυπριακής Ομάδος εξέφρασε τας ευχαριστίας των διά την συνέντευξιν και παρεκάλεσεν όπως αὐται διαβιβασθώσιν προς τον υπουργόν των Αποικιών.

Ο κ. **Dawe** εζήτησεν όπως εξ αρχής εκκαθαρίση οιανδήποτε εσφαλμένην εντύπωσιν ή παρεξήγησιν ήτις εφάνετο υπάρχουσα, περί του ότι αι απόψεις του Υπουργείου των Αποικιών περί Κύπρου ήσαν καθ' οιονδήποτε χρόνον μάλλον φιλελεύθεραι ή καθ' οιονδήποτε τρόπον δεν ήσαν εν πλήρει συμφωνία προς τας απόψεις της επί τόπου Κυπριακής Κυβερνήσεως.

Η συνομιλία τότε εστράφη προς την Κύπρον και τα πολιτικά της. Ο κ. Βασιλειάδης εξέφρασε την προσωπικήν του πεποίθησιν ότι η πολιτική των κυπρίων τώρα κανονίζεται επί της βάσεως της αναπτύξεως της Κύπρου εντός του πλαισίου της

Αυτοκρατορίας. Ισχυρίσθη ότι οι Κύπριοι επιθυμούν να βασίζουν την πολιτικήν των επί της στενής συνεργασίας όλων των κατοίκων της νήσου, συμπεριλαμβανομένων και των Αγγλων αποίκων, οίτινες ηδύναντο να αποτελέσουν χρήσιμον πολιτικόν στοιχείον. Είπεν ότι εις την κίνησιν ταύτην, όπως και εις τας σχηματισθείσας πολιτικές οργανώσεις η ομάς έχει την συνεργασίαν και υποστήριξιν σημαίνοντων μελών της τουρκικής Κοινότητος μετά των οποίων ευρίσκετο εις πλήρη συνεννόησιν.

Ο κ. Βασιλειάδης επροχώρησε και έθεσεν ενώπιον του κ. **Dawe** τας Κυπριακάς απόψεις επί τη βάσει σημειώσεων αντίγραφον των οποίων ενεχειρήσεν εις τον κ. **Thomas** προς παραπομπήν.

Ομιλών εκ των σημειώσεων τούτων ο κ. Βασιλειάδης είπεν ότι αι Κυπριακαί απόψεις φαίνονται εις έγγραφα, τα οποία είναι ήδη ενώπιον του Υπουργείου και τα οποία ειδικώς αναφέρονται εις τας σημειώσεις, καθώς και από μίαν γενικήν επισκόπησιν περί Κύπρου, την οποίαν ητοίμασεν η ομάς προς χρήσιν των εν Αγγλία ενδιαφερομένων διά την Κύπρον.

Ο κ. Βασιλειάδης έθιξεν εσπευσμένως τα ακόλουθα σημεία εκ των σημειώσεων του:

1. Δικαίωμα Εφέσεως
2. Τύπος.
3. Δημόσιαι συγκεντρώσεις.
4. Υποβολιμαίαι αιτήσεις Μουκταρών και αύξησις αμοιβής Μουκταρών.

Εισελθών εις το δεύτερον μέρος των σημειώσεων του ο κ. Βασιλειάδης είπεν ότι θα ασχοληθή τώρα με ζητήματα, τα οποία προσωπικώς γνωρίζει και επί των οποίων θα δώση την προσωπικήν του γνώμην.

Λόγω ελλείψεως χρόνου ανέγνωσεν εκ των σημειώσεων του τα ακόλουθα:

1. Ανάγκη πλήρους κατανοήσεως της παλαιάς Κυπριακής πολιτικής.
2. Η Κυπριακή πολιτική μετά το 1931.
3. Το Συμβουλευτικόν Συμβούλιον.

Ετόνισεν ειδικώς ότι είναι επιθυμητόν να επιτραπή εις την νέαν δημοσίαν πολιτικήν ζωήν της Κύπρου να αναπτυχθή. Μετά τούτο ενεχείρισεν εις τον κ. **Thomas** αντίγραφα των διαφόρων εγγράφων και υπομνημάτων εις τα οποία ανεφέρθη.

Ο κ. **Dawe** τότε εξέφρασε την επιθυμίαν να επαναλάβη ότι πρέπει να είναι τελείως σαφές ότι είναι εσφαλμένη η εντύπωσις ότι το Υπουργείον των Αποικιών δεν επεδοκίμαζε πάντοτε πληρως την πολιτικήν της επιτοπίου Κυβερνήσεως, εάν πατέ υπήρξε τοιαύτη εντύπωσις.

Επειτα είπεν ότι εξετίμησε την ειλικρίνειαν και γενικώς τον τροπον με τον οποίον ετέθη η υπόθεσις (υπό της ομάδος των κυπρίων). Ο υπουργός των Αποικιών, είπε, έλαβε το υπόμνημα, το οποίο υπέβαλεν η ομάς και ότι την στιγμήν εκείνην δεν αφήντα εις το υπόμνημα, αλλ' εξουσιοδοτήθη υπό του Υπουργού να καταστήση σαφή δύο σημεία:

1. Οτι το Υπουργείον επιδοκιμάζει πλήρως την πολιτικήν της επιτοπίου Κυβερνήσεως.

2. Οτι δεν υπάρχει καμμίά ελπίς συνταγματικής μεταβολής εν Κύπρω. Νύξις υπό τοιούτον πνεύμα εγένετο υπό του Υπουργού εις την Βουλήν των Κοινοτήτων. Ητο μελετημένη απόφασις και πρέπει να γίνη δεκτή.

Περαιτέρω είπεν ότι κατά τα τελευταία 50 έτη η Βρετανική Κυβέρνησις έκαμνε παραχωρήσεις εις τους κυπρίους με πνεύμα συμφιλίωσης, αλλ' αι τοιαύται παραχωρήσεις δεν εξετιμήθησαν υπό των κυπρίων. Αι τοιαύται παραχωρήσεις δεν εγένοντο ως αποτέλεσμα αδυναμίας. Τώρα η πολιτική της αυτοκρατορικής κυβερνήσεως είναι σαφής, έχει δε και την θέλησιν και την δύναμιν να την επιβάλη, εάν οι Κύπριοι νομίζουν ότι δύνανται να διαμαρτυρηθούν ή να αντιδράσουν. Δεν είναι χρήσιμον, προσέθεσε, να στέλλωνται πλέον αποστολαί εις το Λονδίνον.

Είχεν ήδη παρέλθει η ώρα 1 μ.μ. και ο κ. Βασιλειάδης ηυχάριστησε τον κ. **Dawe** διά την συνέντευξιν και τον διεβεβαίωσεν ότι θα διαβιβάση

το μήνυμα του υπουργού εις τους φίλους του εν Λονδίνω και εν Κύπρω".

Η τριμελής αποστολή επέστρεψε στην Κύπρο και θεώρησε σωστό να ενημερώσει τον Κυπριακό λαό για τις επαφές της. Στις **19** Σεπτεμβρίου **1937** δημοσίευσε ένα μακρό ανακοινωθέν στο οποίο παρέθετε με κάθε λεπτομέρεια τα πάντα μαζί με τα πρακτικά της συνάντησης στο υπουργείο Αποικιών.

Ωστόσο η δημοσίευση του ανακοινωθέντος στοίχισε στην εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας τρεις μήνες αναστολή της έκδοσης της. Οι άλλες εφημερίδες φοβούμενες ότι θα είχαν την ίδια τύχη διέκοψαν τη δημοσίευση των επαφών της αποστολής.

Τα πρακτικά συνοδεύθηκαν με τις εξής υποσημειώσεις:

ΣΗΜ Α: Το κείμενο ενεκρίθη υπό του υπουργείου ως ορθώς αποδίδον τα λαβόντα χώραν κατά την συνέντευξιν.

ΣΗΜ Β: Κατά την ανωτέρω συνέντευξιν ο κ. Βασιλειάδης έχων εντολήν του κ. Δημητρίου, εδήλωσεν ότι ο κ. Δημητρίου είναι έτοιμος να καταθέση ποσόν **1000** λιρών διά την δαπάνην, ήτις τυχόν θα απητειίτο, όπως έλθη εις την Κύπρον ειδική επιτροπή προς έρευναν της καταστάσεως.